

חום הקיץ והשפעתו על הייצור

טבלה 1 (כל המספרים בק"ג)

פרטים	גדרת עץ	גדרת רשת
משקל התחלתי	367	366
משקל סופי	424	440
תוספת יומית ממוצעת	0.680	0.870
המנה ליום לעגל		
מ"מ ליום	7.38	7.56
שחת ש"ש ליום	0.50	0.50
מ"מ ל-1 ק"ג תוספת	10.85	8.67
שחת ל-1 ק"ג תוספת	0.73	0.56

בולטת יפה השפעתה השלילית של גדרת העץ המתבטאת בהקטנת תוספת המשקל כדי 190 גראם (28%) ליום ולעגל לעומת זו שבקבוצת השוורים שהוחזקו בגדרת רשת. בניסוי אחר הוחזקו שוורי הרפורד בתנאי שיכון שווים, פרט לכך שקבוצה אחת נהנתה מזרימת אוויר מוגברת באמצעות מאוורר גדול. הניסוי נערך במשך שנתיים, כל פעם בתקופה שבין יולי-ספטמבר; התוצאות מובאות בטבלה 2.

התוספת היומית בקבוצת המאוורר היתה ב-1955 ב"ג 464 גר' גדולה מזו של קבוצת ההיקש, ובשנת 1956 היא היתה גדולה ב-240 גר'. חשיבות מיוחדת נודעת לניסוי זה לגבינו הואיל והתנאים האקלימיים בעת ביצוע הניסויים היו דרמים מאוד לתנאינו. דהיינו — הטמפרטורה הממוצעת היתה 32 מ"צ והלחות עמדה על 36% — בהתאמה מן הראוי שתוצאות משכנעות אלה יעוררו אותנו לפעולה בשטח זה והיא — סילוק כל הגורמים המפריעים לזרימת אוויר חופשית, וזה לטובת הבקר וממילא גם לטובתנו.

מיישתייה.

כמות מספקת של מים נקיים היא התנאי היסודי להשגת תוצאות טובות בייצור. הדבר מחייב התקנת שוקתות, שהגישה אליהן תהיה חופשית והבהמות תוכלנה לשתות לרוויה בכל עת. אולם לצערנו התעלמו במשקים רבים, מטעמי חיסכון,

הקדמה.

חום הקיץ פוגע בשיעור ניכר בכושר הייצור של הבקר — תנובת החלב יורדת וגם העליה במשקל הגוף של העגלים קטנה יותר. הסיבה העיקרית לכך — הקושי להיפטר מהחום הנוצר בגופה של הבהמה. אמנם לא נוכל לשנות את האקלים, אך למעלה מכל ספק שנוכל לרכך את צרת החום, המעיקה על הבהמות. רבות הן הדרכים לרפות (להחליש) את השפעתו השלילית של חום-הקיץ, הפעם ידובר בשני גורמים — זרימת האוויר ומיישתייה.

זרימת האוויר

חום הגוף של הבהמה נפלט דרך העור. כשהבהמה שותה במקום שאין בו זרימת אוויר, מצטבר החום הנפלט בסביבתה הקרובה וממילא מתרבים והולכים הקשיים להיפטר מהחום הנוסף שנוצר בגופה. בעקב ההפרעה בפליטת החום מתמעטת ונחלשת הפעילות הפיסיולוגית של הבהמה. תופעה זו, שסימנה החיצוני הבולט הוא הפחתת התיאבון, היא היא הפוגעת בכושר הייצור. לעומת זה, זרימת האוויר מסלקת את החום מסביבת הבהמה ומקלה על המשכת הפליטתו מהגוף. מסתבר שיש לעשות הכל כדי לסלק את העצמים הבולמים זרימה חופשית של האוויר, כי אין להתעלם מכך שכל אלה, כגון — קירות מיותרים, עצים שוכרי-רוח, תריסים פתוחים למחצה וכדומה — הם בעצמם מוסיפים חום, בהקרינם חזרה את החום שנספג בהם זמן רב אחרי שהאוויר התקרר, ועל ידי כך מתארכות שעות המצוקה של החום. השפעתם השלילית של העצמים היא איפוא כפולה — הפרעה בזרימת האוויר והקרנה חוזרת של חום.

לשם המחשת האמור לעיל אביא תוצאות מחקרים ממושכים שנערכו במכללת קליפורניה במשך שנים רבות. בניסוי אחד הוחזקה קבוצת שוורי-הרפורד בגדרת עץ, שהפריעה לזרימת אוויר וגרמה גם להקרנה חוזרת, וקבוצה שנייה — בגדרת רשת-תיל מרווחת (לולאות גדולות).

טבלה 2. תוצאות הניסויים במאוורר (כל המספרים בק"ג)

1956		1955		פרטים
היקש	מאוורר	היקש	מאוורר	
296	290	301 —	301	משקל התחלתי
355	366	341.5	374	משקל סופי
0.84	1.080	0.58	1.044	תוספת יומית ממוצעת
				המנה ליום לעגל
2.13	2.09	1.90	2.33	שעורה
1.07	1.04	0.86	1.05	סחיט ממולס
4.08	4.44	4.10	5.43	שחת אספסת
0.99	1.06	0.86	0.87	שחת ש"ש
3.81	2.90	4.76	3.23	מ"מ ל-1 ק"ג תוספת
6.04	5.08	8.55	6.03	שחת ל-1 ק"ג תוספת

בשעת התקנת השוקתות מהשפעתה של טמפרטורה בלתי מתאימה (גבוהה מדי) על טיב מי-השתייה. התוצאות הן מאלפות ביותר. חום מי-השתייה של קבוצת ההיקש עמד על 35—40 מ"צ. וקבוצת הניסוי שתתה מים שצוננו עד ל-15.5—21 מ"צ.

במסגרת המחקר הנ"ל נבדקה גם שאלה זו

טבלה 3. השפעת מים מצוננים על תוספת המשקל של עגלי מרבק (בק"ג)

1955			1954		1953		פרטים
מים 21°	מים 15,5°	מים חמים	מים 18,5°	מים חמים	מים 18,5°	מים חמים	
302	301	301	367	367	396.5	391	משקל התחלתי
358	354	342	431	424	472 —	450	משקל סופי
0.806	0.761	0.581	0.765	0.680	0.905	0.707	תוספת יומית
							המנה ליום לעגל
—	—	—	7.38	7.38	—	—	מ"מ בכופתיות
2.12	2.12	1.89	—	—	2.61	1.94	שעורה
0.95	1.—	0.86	—	—	1.31	1.—	סחיט ממולס
4.37	4.60	4.10	—	—	4.86	5.18	שחת אספסת
1.31	0.86	0.86	0.50	0.50	0.90	0.90	שחת ש"ש
3.82	4.08	4.76	9.66	10.85	4.37	4.15	מ"מ ל-1 ק"ג תוספת
7.07	7.17	8.54	0.64	0.72	6.36	8.64	שחת ל-1 ק"ג תוספת

התוצאות מאלפות מאוד: בכל הניסויים הר-שנה תוספת משקל גדולה יותר בקבוצה ששת-תה מים מצוננים: ב-1953 גדלה התוספת ב-198 גר' ליום לעגל (28%); ב-1954 גדלה התוספת ב-85 גר' ליום לעגל (12.5%); ב-1955 גדלה התוספת ב-180 גר' ליום לעגל (31%), כשחום המים היה 15.5 מ"צ. באותה שנה גדלה התוספת

ב-225 גר' ליום לעגל (39%), כשחום המים היה 21 מ"צ. מסתבר שכדאי מאוד לספק לבהמות מי-שת-ייה קרירים ככל האפשר; לשם כך יש קודם כל להימנע מכך שצינורות המים יותקנו על פני השטח. גלויים לקרני השמש; בכל מקום שהדבר אפשרי יש להטמינם בתוך האדמה ובשטחים

אל ייצרני הבשר

אנו שמחים להודיע ליצרנים כי הגענו לידי הסכם עם התאחדות מגדלי הבקר אשר תעמיד לרשותנו, מכאן ואילך, את עתונה לפירסום ידיעות על הנעשה במועצתנו בשטח הייצור, השיווק ופעולות אחרות שאנו עוסקים בהן. ואמנם התקשינו עד כה בהעברת אינפורמציה לציבור הייצרנים. אופי פעולותינו לא הצדיק פירסום מיוחד משלנו. גם בסידור פגישות עם יצרנים

ברחבי הארץ התקשינו מחוסר כוונה פנוי לכך. אנו מקווים כי עם פתיחת מדור קבוע בעתון ההתאחדות ייווצר הקשר הרצוי עם המוני הייצרנים. הנכם מוזמנים בזאת להפנות אלינו, באמצעות המדור, שאלות ובעיות ואנו נענה לפנייר תיכם במיטב יכולתנו.

ידיעות המועצה לייצור ושיווק בקר

1. סיכום ייצור ושיווק בקר במחצית הראשונה של תשכ"ד (1.10.63—31.3.64)

פרטים	שחיטת בקר בבתי המטבחים		מכירות המועצה	
	מס' ראשים	טונות	מס' ראשים	טונות
פרות ומכירות	9456	4292	9395	4066
עגלים ושוורים	18861	8375	16228	7039
ס"ה בקר מבוגר	28317	12667	25623	11105
בני-בקר	7995	1326	—	—
בקר מקומי (ערבי)	3906	643	—	—
ס"ה בקר	40218	14636		

2. מחירי בקר בחדשים ינואר-מרץ 1964
בחדשים ינואר-מרץ חלה עליה במחירי הבקר במכרנים, בהשוואה לחדשים אוקטובר-דצמבר 1963.
פרות סוג 2: בתקופת אוקטובר-דצמבר — מחיר ממוצע לתקופה — 1.90 ל"י לק"ג חי;
בתקופת ינואר-מרץ — מחיר ממוצע לתקופה — 2.20 ל"י לק"ג חי.
עגלים סוג 9: בתקופת אוקטובר-דצמבר — מחיר ממוצע לתקופה — 2.71 ל"י לק"ג חי;
בתקופת ינואר-מרץ — מחיר ממוצע לתקופה — 2.84 ל"י לק"ג חי.

במכרנים הראשונים של חודש אפריל מורגשת ירידה במחירים והחלשת הביקוש לבקר בעל טיב פחות.

3. שינויים במנות המספוא המוקצב
החל מחודש אפריל ש. ז. הוגדלו מנות המס-

כדאי מאוד לבקש פתרונות לבעיות אלה ול-
אחרות מסוג זה ולאחזו בכל האמצעים, לפחות
בפשוטים ביותר, למען הרפיית אכף (stress)
בהמותינו, כי אין לפקפק בתמורה הנדיבה שתור-
שג עלידי כך.

חיים שור

הערה: הטבלאות הועתקו מתוך החוברת:
Methods of Increasing Beef Production of
Hot Climates, University of Calif. Bull, 761.

מוצלים. ויתכן לבדוק את הכדאיות הכלכלית
של ציגון מיהשתייה באמצעים מלאכותיים.
אם כי כל הניסויים הנ"ל נערכו בעגלי מר-
בק, הרי יש להניח כמעט בוודאות, שגם בפרות
חלב, ובכושר הנבתן, תתבלט אותה ההשפעה
החיובית של מים קרירים; ביחוד כשמדובר
בפרות מהגזע הפרזי-ישראלי, בעלות כושר הנ-
בה גבוה, שממילא מוטרדות מחמת ייצור חום
פנימי גבוה (בעקב הזנה גדושה).